

Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення та інших законодавчих актів щодо удосконалення
заходів з виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх
необґрунтованості»
*(реєстр. № 15260 від 19.05.2026)**

***Анотація.** В інформаційній довідці досліджуються підстави уточнення повноважень Національної поліції України у сфері виявлення необґрунтованих активів та збору доказів для їх подальшого стягнення в дохід держави у контексті проєкту Закону України (реєстр. № 15260 від 19.05.2026) (далі – законопроект).*

Розглядається відповідність законопроекту вимогам Конституції України, основоположним засадам правотворчої діяльності, нормам чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та законодавства, що визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України.

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, правопорушення, поліція, посадова особа, докази, активи.*

Вступ

Трансформація правової системи України в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів вимагає пошуку ефективних інструментів протидії корупції, актуалізуючи питання удосконалення механізму виявлення необґрунтованих активів та збирання доказів їх необґрунтованості.

Організаційно-правові заходи щодо виявлення необґрунтованих активів та формування належної доказової бази здійснюються спеціально уповноваженими державними суб'єктами, серед яких Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (далі – САП), Державне бюро розслідувань, Офіс Генерального прокурора, Агентство з розшуку та менеджменту активів як допоміжний інститут фінансових розслідувань.

Законопроект розроблено з метою «забезпечення ефективного виявлення активів, законність походження яких викликає обґрунтовані сумніви, а також формування належної доказової бази для подальшого використання у кримінальних провадженнях або у справах щодо визнання активів необґрунтованими»¹.

Пропонується внести зміни до КУпАП, Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) та Закону України «Про Національну

¹ Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів щодо удосконалення заходів з виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості» (реєстр. № 15260 від 19.05.2026). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/3471379>

поліцію», в частині надання Національній поліції України (далі – поліція) повноважень вживати заходи з виявлення незаконних активів та збирання доказів їхнього незаконного характеру та запровадити адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог посадових осіб поліції щодо ненадання інформації чи надання завідомо недостовірної інформації.

Основна частина

Визнаючи необхідність удосконалення механізму виявлення необґрунтованих активів та збирання доказів для їх подальшого стягнення в дохід держави, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Положення законопроекту про внесення змін до частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» щодо посилення спроможності поліції у сфері виявлення та розшуку необґрунтованих активів потребують узгодження з положеннями чинного законодавства.

Так, надання повноважень вживати заходи щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості (пункт 26-1 у редакції законопроекту) потребує узгодження із вимогами: статей 11, 12, 51-3, 51-4 Закону України «Про запобігання корупції» щодо повноважень НАЗК з контролю та перевірки декларацій, моніторингу способу життя суб'єктів декларування та одержання та аналізу інформації, необхідної для виконання функцій НАЗК; статті 16 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо обов'язків НАБУ вживати заходи з виявлення необґрунтованих активів та доказування їхньої необґрунтованості, надсилати САП матеріали для вирішення питання про пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Порушення принципу інституційної спеціалізації антикорупційних органів шляхом розширення повноважень поліції щодо виявлення необґрунтованих активів та збирання доказів їх необґрунтованості містить ризик виникнення конфліктів компетенції між правоохоронними й антикорупційними органами.

Відповідно до частини 1 статті 290 ЦПК право на звернення до суду з позовом про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення належить виключно прокурорам САП, а справи цієї категорії підсудні Вищому антикорупційному суду. Наділення поліції функцією збирання доказів для процесу, у якому вона не має процесуального статусу, створює штучну ланку, що у майбутньому призведе до затягування строків судового розгляду та неефективного використання державних ресурсів.

Відсутність у законопроекті запобіжників доступу поліції до інформації про майно, рахунки та активи створює підґрунтя для порушення конституційного права громадян на приватність (стаття 32 Конституції України).

Пропоноване розширення адміністративних механізмів до рівня, характерного для кримінального процесу, без одночасного забезпечення процесуальних гарантій, передбачених КПК України, може призвести до

обходу процесуальних стандартів допустимості доказів та створити підстави для подальшого оскарження результатів відповідних перевірок у судовому порядку.

Положення законопроекту щодо набрання чинності законом не враховують приписів Конституційного Суду України, викладених у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(П)/2020, де зазначено, що відповідно до принципу верховенства права важливо передбачити розумний часовий проміжок між офіційним оприлюдненням закону й набранням ним чинності.

Висновки

Концептуальна ідея законопроекту щодо включення поліції до переліку суб'єктів, уповноважених вживати заходи з виявлення незаконних активів та збирання доказів їхнього незаконного характеру потребує узгодження з положеннями чинного законодавства в частині визначення критеріїв розмежування інституційних повноважень правоохоронних та антикорупційних органів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*